

Zas Latweeschu lauschu draugs.

1835. 4. April.

14ta lappa.

Zaunas sinnaš.

No Rihges. Pagabjuschâ peektdeenâ preeksch pussdeenâs arri pahr muhsu pilssehtu gluschi tâpatt sibbejahs un pehrkons ruhze, kâ jau scho pawassaru pa Wahzsemmi dauds weetâs irr notizzis. Tomehr pee mums tai brihdi ne kritte sneegi, bet kruffa, un nelaimē arri ne notikke wijs.

No Sakschu walsts, Wahzsemme. Ne tahl no Beemeru semmes rohbescheem pee tahs masas pilssehtas, kurrat wahrds: Albernau, irr tahdas sawadas leelas dsirnowas, kur biss-sahles taifa. Ze 22^{trâ} Wewrar 73 bir-kawi biss-sahku jau bija gattawi, kad, pulksten' 7 no rihta, ugguns eemettahs un wiffas dsirnowas ar tahdu warrenu trohksni sprahge gaisâ, ka to ne tikween pa 4 juhdschm wiffapahrt, bet arri daschâ weetâ, kas 7 juhdses tahlumâ, warreja dsirdeht. Ze 12 nammi, kas pee schahm dsiruawahm peedere un drihs wiffi no akmineem ustaititi, tik breefmigi irr ispohtiti, ka gan waijadsehs, winnus no jauna buhweht. No wiffa pulka lohgu pee scheem nammeem arri ne weena glahse, kas naw puscha. Tahlakeem nammeem arri krahsni istabâs wiffi us reij' sagahsahs. Dsirnowu meisteram, kas mahjâs apgehrbdamees speegela preekschâ stahweja, aups tikke nozanta, un nabbags darbawihrs, kas to laif' weens pats eeksch dsirnowahm bija, ar leelu warru tikke sweests gaisâ, nonahwehts un faplehts gabbalds.

No Enlenderu semmes. Zur ne fenn nabbagam algadscham, sawu darbu pastrahdajoh, sinna atnahze, ka Indijes semme baggats raddineeks mirdams winnam 2 simts tuhstohsch (200,000) dahlderus effoh atwehlejis. Zits wihrs ne buhtu sinnajis, fo darriht no preeka; bet raug', winsch, kas jau arween labs strahdneeks un lohti ustizzams zilweks bija un arri brandwihnu ne mas ne nehme muttê, ir darbu ne likke pee mallas, bet krattija galwu un fazzija: Gan sinnu, ka

man tur Indijes semmê baggats raddineeks irr; tatschu man mantas wehl naw rohâ,
un Deews sinn, kâ wehl ar tahm us preekschu buhs?

• Wezza Behrtula stahsti.

Zjabs sakka 12tâ nodakkâ: Pee teem wezzeem irr gudriba, un kas ilgi dsihwojuschi, pee teem irr sapraschana; — un tâ es arri sawâ muhschâ atraddis. Kad gribbi sewim kahdu labbu padohmu mekletees, eij pee wezza nahburga, gan tas tew isteiks. Kad gudras sinas gribbi dsirdeht, lai firmgalwis tew isstahsta; winsch dauds peedsihwojis, dauds redsejis, dauds zilweku runnas klaufijees; kas tewim wehl swescha leeta, to winsch jau senn laikâ sijn, un ar gudribu mahk isstahstih. — Man pirmat bij pasihstams wezs draugs, Behrtuls wahrâ, kas Rihgâ dsimmis, Rihgâ usaudsis un skohlehts, — Wahz' gramatas labbi pratte; arri rakstih mahzeja. Sawâ wezzumâ pee snohta Daugawas mallâ dsihwodams un jau nespehjneeks, labprah ar plashakeem wahrdeem isstahstija, kâ winsch pafaulê dsihwojis, fo redsejis, un kâ winnam schur tur gaddijees. Wij arri, fo stahstih, jo wihrs sawâ muhschâ dauds bij kustejees. Par fullaini palizzis, jauneklis ar kungeem sweschas semmes bij pahrstajagais; — pehz, sawu paschu maifi gribbedams ehst, kohpmanna ammatu bij usnehmis masâ pilsfah-tinâ, un daschu zellu bij istajagais Leischôs, Pohltôs un Kreewôs. Pee tahda ammata dauds mas naudas sagahdajis, dsihwi bij usnehmis Pehrnamâ par liggeru. Bet kad nu jau wezs un nespehjneeks palizzis, tad pee snohta dsihwoja. — Man brihscham preeks, ar winnu farunnatees; jo zilweks prahca wihrs un samannigs. — Reis es pawassarâ aigahju pee sawa wezza drauga. Zihrulifchi jau dseedaja un zeelawinas lihgodamees staigaja pa eschmallahm. Sneegs gan wiffai wehl ne bija nokuffis, bet uhdens, sneega tehretajs, pa appakschu tezzeja strauminôs us Daugawu. Daugmallâ, peenahzis reds! leddi jau bij isgahjuschi, — tik fo us mallahm faspeeduschees gulleja leelôs gabbalôs. — Gegahjis pee sawa wezza drauga, tas man stahstija, kâ Pohlu-leddi arri jau effoht isgahjuschi, un struhgas ifbrihtinôs gaidoht. Pee lohga noschuschees mehs skattijamees, kâ uhdens pilnâ straumê us leiju schahwehs. Gan bija peepluhdis, bet tomehr ne kahpe pah mallahm. Schur tur arri wehl kahds leddus gabbals pel-dedams us leiju dewehs. — Wezzais teizehs jau dauds plohtus redsejis. Ne zif ilgi, tad mehs arri eeraudsijam plohtus, kas us leiju dewehs, un labbi warreja pasih, kas ihpaschi Daugawas-plohti, un kas no Alweekstes, Ohgeres un zittahm kahdahm masafahm uppehm nahkuschi. — Kamehr wehl par schahm tahm leetahm ar wezzu farunnajamees, — reds! arri paschas pirmas struhgas nahze, weena pehz ohtvas, kâ gulbi pa uhdeni peldedamas. Korniks us masu krehstlinu sehdedams paschâ wirfti uskleedse teem ihrejeem, ihpaschi teem, kas pee leelas ihras, feschwi moi astoni; un labbi warreja manniht, zif gruhti tahda leela ihre tschihkstedama ween kustahs. — Behrneem preeks bij redsoht, kâ masa lawina pee ikkatras struhgas fahnim peefeeta peldeja, un schur tur arri kâ putnis pa uhdeni, no Kreeweem dsihsta, us mallu dewehs. — "Kad es wehl andeledams Leischôs dsihwoju" — fazzija wezzais — "tad daschreis ar struhgu esmu us leiju

gahjis. Luste teefcham tà pa uhdeni eet — brihscham arri breefimas, — bet paldeews Deewam! es nelaimi ne efmu peedsihwojis!“ — „Sakkait man, tehtih! — no kurrenes tad ihsti tahs struhgas nahf? Juhs laikam sinnat, jo juhs tok to puffi pa mallu mallahm istaigajufchi.“ „Redseet! weenâ Daugawas mallâ tà-patt, kâ ohtrâ, irr leelzetsch. Widsemmes puffé ar pasta sirgeem brauzams, Maskawas zetsch. Pa scho zekku 114 werstes jabrauž zaur Widsemmi, tad zaur wissu Witepftes guberniju, ne taht no Daugawas. Zur zetsch schkirrahs pa labbas rohkas us Maskawas, — Daugawa paleef pa kreifas rohkas, seemeta puffé. Kad nu jo tahtlak garr Daugawas gribbi kahpt, tad papreeksch nahkfi Polozkajâ gubernijâ. Bet schè wehl Daugawai naw eefahkums, — wehl tahtlak meklejams eefsch Zwerfku guberniju paschds Kreewôs. — Zur tahdi augsti kalni, kas us wiffahm mallahm uppes islaisch. Salka, ka tur ihpasch tschetras leelas uppes iseijohé, kâ no weena perrekta, kas wahrâ Wolga, Don, Dnepper un Daugawa, — bet ifkurra fawu zekku usnem un ar zittahm ne janzahs. Daugawa us deenas widdu no purwa isnahkufi Wolfonskij fillâ, eefahkumâ lihkumu lihsumôs teff, kamehr leelâ esarâ eeteff, ko tee laudis nosauž par Schwat esaru. Zur zauri peldejusi un labbi ispehrusees jau paleef leelaka un stipraka. Nu fagahjusi ar zittahm uppehm pee Zoropas pilsahntinas, jau nemmahs struhgas nest us fawu mugguru. Wiffas schahs struhgas nahf no Pskowfka un Witepfta gubernija, woi arri no Wilna un no Minfk, ar labbibu, dselsi, elju, ar linneem un kannepehm un ar wiffadahm prezzehm. — Zif naw pilsahntinu pee winnas mallahm, zif tur ne useet zittas uppes!“ — „Tâ stahstija wezzais tehws. Bet es winnu luhdsu, lai labbi istahstoht, ko winsch redsejis pa Daugawu leijâ braukdams. Tad winsch atkal tà nehmes. „Salka, ka pats Daugawas eefahkums taifni no Ribgas effohé 150 juhdses. Bet Zoropas pilsahntina, no kurrenes ar struhgahm brauz, jau kahdas 10 juhdses schurpmaf Pskowfkâ gubernijâ, un pee tahm pilsahntahm Welisch un Witepft garram dohdahs. Kad tu tahtlak brauzi, tad tew weenâ puffé Kreewu, ohtrâ puffé Leifchu semme. Pascha leela pilsahnta Polotfk arri pee Daugawas redsaina. Bet pahf wiffahm skaisaka irr Dinburga. Ak tawu skaisu pilli! Muhfu nelaika Keiseris Aleksanders winnu jau fahjis buhweht, un ar walneem aptaisht, bet wiffwairak muhsu schehligs Keisers Nikolai to gohdâ zehlis. Walni wiffi kâ pehz schnohres ustaifiti, appafschâ muhreti, augfcham ar wellaneem aplahhti. Tschetri skaisiti dselsu-wahrti us tschetrachm puffehm; kurreem wahrds pehz muhsu augsta Keisera brahteem Aleksandera-wahrti, Konstantina-wahrti, Michaila-wahrti un arri Nikolai-wahrti. Tefschâ wiffi muhreti nammi ween, leelas eelas un tahds jauks skaisstums wiffur redsams, kâ zittur nekur ne war useet. — Us Leifchu puffi tilts pahri, un arri tur wehl walni redsami. — No Dinburgas jau pa kreifas puffes fahkaks Kursemmes rohbeschi. Uppe platti isplehschahs. Tad weenâ puffé Zehkaba meests jeb pils redsaina, ohtrâ puffé Krizburga. — No paschas Alweeksts fahkaks Widsemmes rohbeschi. Alweekste leela uppe, kas dauds uhdeni peelee Daugawai, ko wehl taht, tumfchas pehrwes deht, warr pasiht, bet Daugawâ leeli akmini un tahdas weetas, fur struhgas ne retti pahrpilht. Mallas straujas zekahs un

Daugawa ar leeleeem libfumeem dohdahs ap kalneem, — fchur tur arri ispleh-
fusi zellu zauri, fà pee paschas Kohkneffes, — fur tahdâ straumé dohdahs us
leiju, fà woi buhtu fasskattusees par to, fa afminaini krassti winnu grihb ustur-
reht un aiskaweht. Brangi gan fskattitees pa mallahm tahdus augstus, straijus
kalnus. Irr arri wehl wezzas fadruppufchas pillis redsamas, pee Kohkneffes,
pee Niskraufles un pee Leelwahrdes, bet struhjeneekem bails, fa ne ussfreen us
fahdu afmini, tapehz dauds us tahdu flaitumu ne fskattahs. — Schinni puff?
Leelwahrdes Daugawa paleef plattaka, bet arri feklaka. Krassti wairs naw tif
augsti, pee Keggum frohga pawiffam afminaina un fella. Gan muhsu schehligs
Reiseris tohs leelakus afminaus lizzis iszelt, bet tomehr struhgahm bailiga weeta.
Us Nihgas puffi, — fà juhs sinneet, smiltis appafschâ. Tapehz pa smiltim strau-
mei weeglaks zetsch, famehr pee paschas Nihgas nahk. Preeks fskattoht famu
wezzu Nihgu, ihpasch', kad dauds fuggu fanahkufchi, un kad tilts jau pahri pahr-
likts. Schis tilts pahre wiffem trim Daugawas tilteem, fas augfch puffé, irr
garraks, jo fakka, fa 2059 pehdas garrumâ un 41 pehdu plattumâ. Winnpuff
tilta Daugawa wehl plattaka paleef, bet ar lehnü strauimi us leiju dohdahs, fa-
mehr 13 werstes no Nihgas paschâ juhrâ eeteff. Tomehr daschreis labbi pahr-
pluhdufi, fa uhdens paschâ Nihgâ eefschâ nahzis. Wiffleelaki uhdens pluhdi tannü
1709 gaddâ April-mehnesi bijufchi. Wehl par peeminneschannu Dohmes-basnižâ
paschâ tas afmins tschetri pehdu augstumâ no grihdes eemuhrehts, fam siwis
usliktas par sihmi, fa siwis paschâ Deewa nammâ eefschâ nahkufchas. — Uk
tawas breefmas un pohstifchanas! Deews flawejams, fas schehligi schoreis muhs
isglahbis, un luhdsams, lai muhs ifgaddus isglahbi no tahdeem uhdens-pluh-
deem. Winsch fakka: Es esmu tas fungs, fas zellu juhrâ, un stiprôs uhdenôs
staigatu zellu daru.“

.....r.

4tas mihklas usminna: Knohpju zaurumi.

5ta mihkla.

Kur irr ta bildite, fas spohscha
Zaur famu paschu spihdumu?
Ta paleef weffela un kohscha,
Kaut allasch gihmi pahrwehrstu.
Gan lohri masa irr ta weeta,
Kur rinkis bildi paglabba,
Un tomehr katra femmes-seeta
Zaur wianas ween teek atshita.

Isteizi mannim, draugs, ar finnu,
Fas tas par dahrgu glihtumu;
Tu dabbu gaischumu zaur winnu,
Kaut tas ir muhscham ne degtu.
Schi dranga bildite irr tahda,
Kur pascha debbes sihmeta,
Un tomehr irr, fo bilde rahda,
Wehl jaukaks, fâ schi gresniba. B.

Lihds 3. April pee Nihges irr atnahkufschl 139 fuggi un aiskraufufschl 3.

(Schai lappai peelikkums.)

Wrihtw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:
Dr. C. E. Napierky.

Latweeschu drauga 14^{tas} lappas peeliffums.

Rihgâ, 4tâ April 1835.

Rihges rahts fluddinafchana.

Zâ, fâ augsti-ezejta Gubernementa-teefa Widsemmê 5tâ Mai-mehnefcha deenâ 1834tâ gaddâ appafsch flaitka 2864 irr pawehlejufi, tee likkumi preefsch matrohschu-ammata wisseem sinnami darriti. Tannî 7tâ likkumâ irr nolikts:

„Kreewisfi pawalstneeki, kas pee Rihges-draudsches peerakstiri, eeksch scho ammatu tohp usnemti; un arridsan sweschineeki, wihi no zittas semmes, kas wehl naw tappuschî freewisfi pawalstneeki, pee scha ammata warr liktees peerakstitees. Zeem tikkai peenahkabs, ar jitteem ammata-beedreem to paschu teefas-naudu makfah; bet tee neween paschi, bet arvi winnu behrni, kas ammatam peerakstiri, irr swabbadi no rekrutu-dohfchanas. Sweschus laudis, kas no jitteem Gubernementem atnahfuschî, tad ween matrohschu-ammata buhs usnemt, kad tee pee Rihges-draudsches irr likkuschees peerakstitees.“

Zâ tas likkums skann; un kad nu tee Rihges-kungi, kas pee prezzeefchanas-teefas Pehterburgê peederr, to zeenigu Rihges-Rahtri irr luhguschî pirmâ deenâ schinnî mehnefi, lai sinnu dohdoh, ka teem, kas schim ammatam gribb peederreht, pee ammata galwineeka buhs wahrdu usdoh, tad wiffi, kas wehlejahs, schim ammatam peederreht, un kas scha ammata-darbus warr pasrahdaht, zaur scho sinnu tohp usfaukti, sawu wahrdu usdoh pee ta preefschneeka no ammata-galwineeka, prohti, pee ta Meklenburg-Schwerihna-Leelerzoga Konsula, Elstera-kunga Witkuma Straus, un turklaht pehz ta 8ta likkuma tannî teefas-rullê preefsch matrohscheem sawu luhgfschanu us Krohna-papihra-lappu no 50 warra-kapeeku wehrtibas usrakstih un ardoht lihds ar tahm leezibahm par sawu zilti un fahrtu, lihds ar pehdigu sismi, ka wiffa teefas-nauda no winneem irr nomakfata, lihds ar draudsches-sismi, ka pee matrohschu-ammata warr liktees peerakstitees, lihds ar leezibu no diweem pasihstameem fuggineekeem jeb fuggu-kungeem par sawu riklibu, ka matrohschu-darbus proht un spehj, un ka lihds schim kreetni un labbi turrejufchees.

Sinna irr dohta Rihgê Rahtruhse, tai 25tâ deenâ Merz-mehnefi, 1835tâ gaddâ. № 1211.

Zittas fluddinafchanas.

Peez werstes tahl no Rihges semneeka mahja ar tihumeem, plawahm un gannamas semmes us renti irr isdohdama. Skaidrafu sinnu dohs tas dahrsneeks Ehbelmuischâ.

Tee Plauzami lohpi Sohdmuischâ, Kursemmê, un tas tur peederrigs Sakaijes-krohgs, taps no Jahneem scha 1835ta gadda us nohmu isdohi, un ta isfohlifchana taps 22trâ un 29tâ Merz sch. g. pee Sohdmuischas pagasta-teefas noturreta.

Tas pee Krohna Sahtinumuischas (Kursemmê) peederrigs Unukrohgs, 5 werstes no Saldus us Leepajas jellu, taps no Jahneem scha 1835ta gadda ar wiffem tur peederrigeem laufeem un plawahm us trim jeb us wairak gaddeem us nohmu isdohs. Tee, kas scho krohgu gribb us nohmu nemt, tohp luhgti, sew bes kawefchanas pee Krohna Sahtinumuischas peeteiktees.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubernementu augstas walbifchanas pusses:
Dr. C. E. Napiersky.

Latvian Language Ist Paper, Revision

1894, in 1893

Latvian Language Ist Paper, Revision
1894, in 1893
[The following text is extremely faint and largely illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a list of items or a detailed report.]

Latvian Language Ist Paper, Revision
1894, in 1893
[This section contains faint text, possibly a signature or a concluding statement, which is difficult to decipher.]

Latvian Language Ist Paper, Revision
1894, in 1893